

Partie polityczne w 2018 r.

6.02.2020 r.

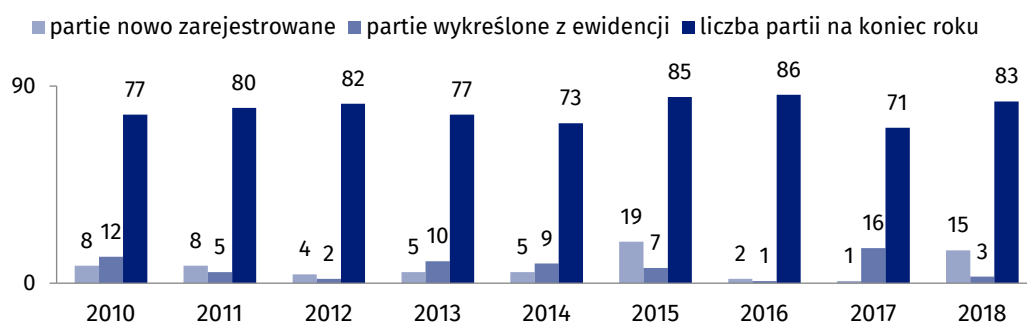
Wzrost r/r liczby zarejestrowanych partii politycznych

Na koniec 2018 r. z 83 zarejestrowanych partii politycznych aktywną działalność prowadziło 60. Partie, które wzięły udział w badaniu, zadeklarowały łącznie 241,6 tys. członków, o 3,6 % mniej niż w 2016 r. Przychody partii w 2018 r. wyniosły 120,6 mln zł, jednak tylko 8 partii dysponowało przychodami przekraczającymi 1 mln zł.

Liczba partii politycznych

Partie polityczne w Polsce nabywają osobowość prawną wraz z wpisaniem do ewidencji partii politycznych, prowadzonej przez Sąd Okręgowy w Warszawie. Na dzień 31 grudnia 2018 r. wprowadzone do ewidencji były 83 partie. W latach 2010-2018 średnioroczna dynamika liczby partii wyniosła 7. Największą zmianę odnotowano w 2017 r., kiedy to liczba zarejestrowanych partii zmniejszyła się o 15 (z 86 do 71), a następnie w 2015 r. (wzrost o 12 – z 73 do 85) oraz w 2018 r. (wzrost o 12 – z 71 do 83). W ciągu 2018 r. wykreślono z ewidencji 3 partie polityczne oraz zarejestrowano 15 nowych ugrupowań.

Wykres 1. Zmiana liczby partii politycznych zarejestrowanych w ewidencji partii politycznych w Sądzie Okręgowym w Warszawie

W 2019 r. GUS przeprowadził badanie statystyczne partii, w trakcie którego potwierdzono aktywną działalność 60 z 83 partii zarejestrowanych w ewidencji na koniec 2018 r., zaś wypełniony formularz złożyło 59 podmiotów. Dalsza analiza obejmuje te 59 partii.

W 2018 r. przedstawiciele 11 partii uczestniczyli w sprawowaniu władzy państwowej w parlamencie lub rządzie, przedstawiciele kolejnych 15 ugrupowań zasiadali tylko w organach władzy samorządowej. Pozostałe 33 partie nie uczestniczyły w sprawowaniu władzy publicznej na szczeblu rządowym lub samorządowym.

W 2018 r. spośród 59 partii politycznych większość posiadała główne siedziby w województwie mazowieckim - 38, w województwie śląskim - 6, w województwie małopolskim - 5, po 2 - w województwach lubelskim i podkarpackim, a po 1 - w województwach: dolnośląskim, łódzkim, opolskim, pomorskim i wielkopolskim.

Ponad 3/4 partii politycznych posiadało jednostki terenowe. W przypadku 15 partii zasięg działania najniższej terenowej jednostki organizacyjnej obejmował gminę lub jej część, kolejnych 11 - powiat, 9 - województwo, a 3 - obszar wykraczający poza jedno województwo. Wśród ugrupowań posiadających w 2018 r. jednostki terenowe średnia liczba działających jednostek najniższego szczebla wyniosła 163, przy czym połowa partii posiadała nie więcej niż 16 jednostek.

W 2018 r. z 83 zarejestrowanych partii politycznych aktywnie działało 60

Formy działalności

Zgodnie z ustawą o partiach politycznych celem działania partii jest uczestnictwo w życiu publicznym poprzez kształtowanie polityki państwa lub sprawowanie władzy publicznej. Realizacja tych celów odbywa się w oparciu o statut partii politycznej i może przybierać różnorodne formy.

Wykres 2. Formy działalności statutowej prowadzonej przez partie polityczne

Najczęściej wskazywaną przez partie polityczne formą działalności, podobnie jak w 2016 r., był udział w debacie publicznej i edukacja społeczna. Ten rodzaj aktywności politycznej polegający m.in. na organizowaniu konferencji prasowych, udziale w programach telewizyjnych i radiowych oraz konferencjach i seminariach zadeklarowały 44 partie. W latach 2016-2018 zmniejszyła się liczba partii politycznych koncentrujących się na organizowaniu manifestacji i innych zgromadzeń publicznych (z 35 do 30 partii), a zwiększyła się zaangażowanych w organizację innych form aktywności obywatelskiej (z 33 do 34 partii). W ramach swojej działalności znaczna część partii podejmowała działania o charakterze interwencyjnym, prowadzone zarówno na rzecz osób indywidualnych, jak i w celu rozwiązywania problemów określonych grup osób (odpowiednio 28 i 24). Również ponad połowa badanych partii politycznych (tj. 33) zajmowała się publikacją materiałów merytorycznych i działalnością wydawniczą służącą popularyzacji swoich celów i aktywności w przestrzeni publicznej.

Przygotowywaniem projektów aktów prawnych zajmowało się w 2018 r. 13 partii politycznych, natomiast podobnie jak w 2016 r. najrzadziej podejmowaną formą aktywności była działalność badawcza prowadzona przez 7 partii politycznych uczestniczących w badaniu.

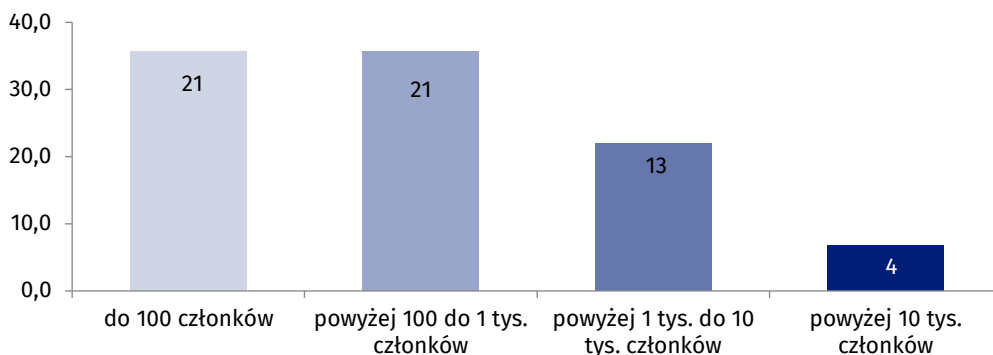
Baza członkowska

W 2018 r. aktywne partie polityczne wykazały łącznie 241,6 tys. członków, tj. o 3,6% mniej niż w 2016 r. Najwyższą liczbę członków posiadały partie mające swoje przedstawicielstwo w parlamencie – zrzeszały one 76,1% wszystkich członków, choć stanowiły niespełna 1/5 aktywnych partii. Członkowie partii reprezentowanych tylko we władzach samorządowych stanowili 19,8% bazy członkowskiej, natomiast partii nie sprawujących władzy – 4,1%.

Przeciętna partia polityczna zrzeszała w 2018 r. 4,1 tys. członków, tj. o 0,6 tys. mniej niż w 2016 r. Jednocześnie połowa partii posiadała nie więcej niż 0,3 tys. członków, co oznacza spadek mediany o 0,1 tys. członków w stosunku do 2016 r.

W 2018 r. partie polityczne deklarowały, że zrzeszały łącznie 241,6 tys. członków

Wykres 3. Aktywne partie polityczne według liczby członków w 2018 r.

Odsetek kobiet wśród zrzeszonych członków nieznacznie zmalał między 2016 r. a 2018 r. (o 0,7 p. proc.) i wyniósł 31,1%. Ogólna liczba kobiet zmniejszyła się z 79,7 tys. w 2016 r. do 75,2 tys. w 2018 r., przy czym spadek ten był wyższy niż w przypadku członkostw ogółem (5,7% wobec 3,6%).

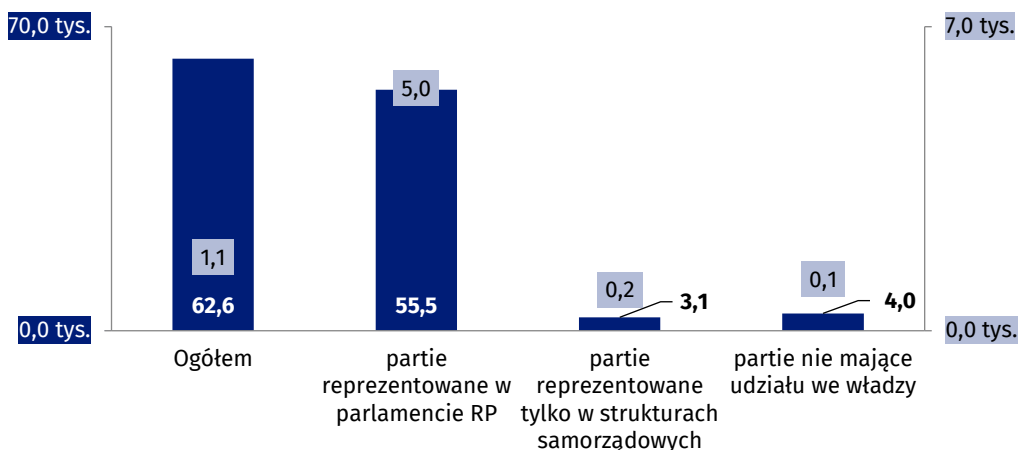
Praca społeczna

Wszystkie partie polityczne prowadzące działalność w 2018 r. korzystały z pracy społecznej członków, a 1/3 partii – z wolontariuszy zewnętrznych. Dobrowolną i nieodpłatną pracę na rzecz partii świadczyło łącznie 62,6 tys. osób, z czego 28,2% stanowiły kobiety.

Przeciętna partia polityczna korzystała z pracy społecznej blisko 1,1 tys. osób, co oznacza spadek średniej o 0,3 tys. wolontariuszy w stosunku do 2016 r. Jednocześnie w połowie partii politycznych angażowało się w 2018 r. nie więcej niż 36 osób pracujących społecznie (45 w 2016 r.).

Wykres 4. Liczba osób pracujących społecznie w partiach politycznych według rodzaju partii w 2018 r.

■ suma osób pracujących społecznie □ Średnia liczba osób pracujących społecznie

Wolontariuszami partii politycznych byli przede wszystkim ich członkowie – stanowili oni, podobnie jak w 2016 r., 97,0% wszystkich osób świadczących dobrowolną i nieodpłatną pracę na rzecz partii politycznych. Udział kobiet wśród osób pracujących społecznie w partiach zmniejszył się o 8,8 p. proc.

Praca płatna

W 2018 r. blisko 4/5 partii politycznych nie korzystało z pracy płatnej. Spośród 59 partii 12 zadeklarowało, że miało personel płatny, przy czym 9 partii przyjęło do pracy pracowników etatowych, a 3 zatrudniały wyłącznie na podstawie umów cywilnoprawnych. Łącznie na koniec 2018 r. we wszystkich partiach na podstawie stosunku pracy zatrudnionych było 235 pracowników, tj. o 6,8% więcej niż w 2016 r. Natomiast o 15,4% zmniejszyła się liczba osób świadczą-

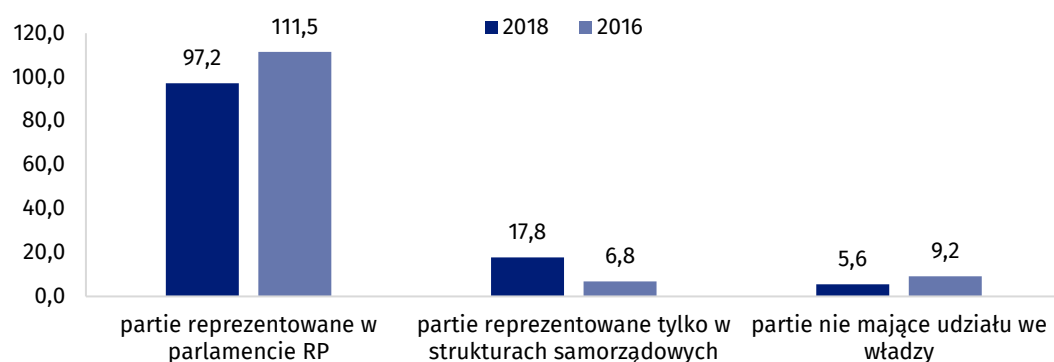
cych pracę na podstawie umów cywilnoprawnych i było to łącznie 214 osób. Kobiety stanowiły 56,6% pracowników etatowych, a wśród osób zatrudnionych na umowach cywilnoprawnych było ich 35,5%.

Większość pracowników etatowych, jak i osób pracujących na podstawie umów cywilnoprawnych, zatrudniona była w partiach posiadających swoje przedstawicielstwo w parlamencie (odpowiednio 68,5% i 74,3%).

Przychody partii politycznych

W 2018 r. suma przychodów 57 partii politycznych uzyskujących przychody wyniosła 120,6 mln zł i była niższa w stosunku do kwoty z 2016 r. o 7,0 mln zł. Partie, których reprezentanci zasiadali w parlamencie RP uzyskały przychody w wysokości 97,2 mln zł, tj. 80,7% łącznej kwoty przychodów, przy czym odsetek ten w 2016 r. wynosił 87,4%. Partie uczestniczące we władzy tylko na szczeblu samorządowym uzyskały 14,7%, a nie biorące udziału we władzach – 4,6% łącznej kwoty przychodów w 2018 r.

Wykres 5. Przychody partii według udziału we władzach (w mln zł)

Dominującą grupą spośród partii mających przychody były partie polityczne deklarujące przychody nie przekraczające 10 tys. zł. Ta grupa podmiotów w 2018 r. stanowiła ponad połowę jednostek (56,2%). Odsetek partii osiągających dochody wyższe niż 10 tys. zł wyniósł 43,8%, w tym 8 partii politycznych osiągnęło w 2018 r. przychody przekraczające 1 mln zł.

Średnia kwota środków, które przypadły na jedną partię w 2018 r. wyniosła 2115,3 tys. zł, jednak połowa badanych partii politycznych deklarujących posiadanie przychodów osiągnęła wpływy nie przekraczające 10,2 tys. zł. W 2016 r. średnia i mediana wynosiły odpowiednio 2602,6 tys. zł oraz 6,6 tys. zł.

W 2018 r. odmiennie niż w 2016 r. kształtowała się struktura przychodów partii politycznych, co związane było z wyborami samorządowymi w 2018 r. Ponad połowę przychodów w 2018 r. stanowiły środki przekazane przez osoby fizyczne, w tym w formie darowizn, spadków i zapisów bądź składek członkowskich (53,2%). Środki publiczne przekazane w ramach określonych ustawami dotacji i subwencji, które składały się na znaczną część przychodów w 2016 r. (88,4%), w 2018 r. stanowiły 43,1%. Łącznie partie polityczne pozyskały w 2018 r. z budżetu państwa blisko 52,0 mln zł wobec 112,8 mln zł w 2016 r., co wynika z tego, że w 2018 r. nie przyznawano dotacji podmiotowej. Podobnie jak w 2016 r. niewielką rolę odgrywały dochody z majątku partii (1,1%).

Informacja metodologiczna o badaniu

Notatka została opracowana na podstawie wyników badania GUS zrealizowanego przez Urząd Statystyczny w Krakowie w 2019 r. przy użyciu formularza *Sprawozdanie z działalności partii politycznych w 2018 r.* (SOF-3) oraz danych ze źródeł administracyjnych (Sąd Okręgowy w Warszawie, Państwowa Komisja Wyborcza, Zakład Ubezpieczeń Społecznych). Badaniem objęto 83 partie wpisane do ewidencji partii politycznych. W wyniku realizacji badania oraz przy wykorzystaniu danych PKW ustalono, że aktywną działalność prowadziło 60 partii, zaś dane na formularzu SOF-3 pozyskano dla 59 z nich.

Za pomocą formularza SOF-3 zebrano dane dotyczące m.in. struktury organizacyjnej, zasięgu i formy statutowej działalności partii, członkostwa, pracy społecznej, współpracy z innymi

W 2018 r. przeciętna partia osiągnęła przychody na poziomie 2,1 mln zł, jednak połowa partii miała przychody nie przekraczające 10,2 tys. zł

podmiotami oraz warunków prowadzenia działalności. W oparciu o źródła administracyjne opracowano natomiast informacje nt.:

- liczby partii w ewidencji partii politycznych (dane z Sądu Okręgowego w Warszawie),
- struktury przychodów, w tym kwot pochodzących z budżetu państwa (dane z Państwowej Komisji Wyborczej),
- skali i form zatrudniania (dane z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych).

Opracowanie merytoryczne:

Departament Badań Społecznych
Małgorzata Żyra

Tel. 22 608 32 40

Urząd Statystyczny w Krakowie

Agnieszka Szlubowska

Tel: 12 42 04 050

Rozpowszechnianie:

Rzecznik Prasowy Prezesa GUS

Karolina Banaszek

Tel: 695 255 011

Wydział Współpracy z Mediami

Tel: 22 608 34 91, 22 608 38 04

e-mail: obslugaprasowa@stat.gov.pl

www.stat.gov.pl

[@GUS_STAT](https://twitter.com/GUS_STAT)

[@GlownyUrzadStatystyczny](https://www.facebook.com/GlownyUrzadStatystyczny)

Powiązane opracowania

[Sektor non-profit w 2016 r.](#)